

Evli Çiftlerin Birbirlerini Aldatma Durumlarına Yönelik Fenomenolojik Bir Çalışma: Türkiye Örneği

A Phenomenological Study on Married Couples Cheating on Each Other: The Case of Türkiye

Arş. Gör. Dr. Büşra ELÇİÇEĞİ,
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi, Van/ Türkiye
belcecegi@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1346-8185>

Makale Başvuru Tarihi : 19.10.2024
Makale Kabul Tarihi : 29.12.2024
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Özet

Günümüzde evlenme oranlarında yaşanan düşüşün tersine boşanma oranlarına artış yaşanmaktadır. İnsanların birbirlerine karşı güven ve sadakat duygularında ciddi azalmalar yaşanmaktadır. Bu çalışmada evli kadın ve erkeklerin eşlerine olan sadakat düzeyleri incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji metodolojisinde tasarlanmıştır. Çalışmaya 7 erkek 5 kadın toplam 12 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşadıkları iller İstanbul, Ankara, Bursa, Mersin, Hatay ve Van'dır. Elde edilen bulgular betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Tüm katılımcılar erkek veya kadın farketmeksizin eşlerini aldatmaktadır. Sonuç olarak 7 fenomen belirlenmiştir. Bu fenomenler: cinsel ve ruhsal tatminsizlik, macera arayışı, ilgisizlik, sevgisizlik, tutku arayışı, bağlanma/sadakat duygusunun olmaması, zevk ve farklı deneyimlerden hoşlanmadır. Eşlerini aldatmış bireylerin çoğunluğu sürekli aldatmakta ve hepsi pişman değildir. Evlilik türleri görücü, aşk, mantık ve akraba evliliğidir. Eşleri ile ilişkilerini çoğunluk orta şekilde tanımlarken aşk evliliği yapan erkek katılımcı çok kötü, akraba evliliği yapan erkek katılımcı ise çok iyi olduğunu ifade etmiştir. Bir kadın katılımcı eşini yalnızca lezbiyenlerle aldattığını belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Evlilik, Kadın, Erkek, Sadakat.

Abstract

Today, in contrast to the decrease in marriage rates, there is an increase in divorce rates. There is a serious decrease in people's feelings of trust and loyalty towards each other. In this research, the loyalty levels of married men and women to their spouses were examined. The research was designed in the phenomenology methodology, one of the qualitative research designs. A total of 12 people, 7 men and 5 women, participated in the study. The provinces where the participants live are Istanbul, Ankara, Bursa, Mersin, Hatay and Van. The findings obtained were analyzed with descriptive analysis. All participants, regardless of man or woman, cheat on their spouses. As a result, 7 phenomena were identified. These phenomena are: sexual and spiritual dissatisfaction, quest for adventure, apathy, lack of love, search for passion, lack of attachment/fidelity, pleasure and liking different experiences. The majority of individuals who have cheated on their spouses continue to cheat, and not all of them regret it. Types of marriage are arranged, love, logical and consanguineous marriage. While the majority described their relationship with their spouses as average, the male participant in a love marriage stated that it was very bad, while the male participant in a consanguineous marriage stated that it was very good. A female participant stated that she only cheated on her husband with lesbians.

Keywords: Türkiye, Marriage, Woman, Man, Loyalty.

1. GİRİŞ

Sanayileşme süreci sonrasında modern toplumsal yaşam, feodal toplum düzeninin tersine insanların artık komşu kızı veya oğlu ile veya dinlerini ve ortak kültürel özelliklerini paylaştıkları kadınlar ve erkekler ile evlenmemeye başlamışlardır. Erkeklerin gözünde iyi bir eş artık iyi bir aşçı veya temizlikçi olması değildir. Erkek ve kadın açısından da eş olarak seçilen kişide aranan en önemli özellik psikolojik doyum olmuştur. Eşlerin birbirlerini sevmeleri, sırdaş, dost, ortak olmaları, bu evliliğin kişisel beklentileri karşılıklı uyum içinde karşılaması beklenmektedir (Sprecher et al., 1998: 33).

Günümüzde, gelişmiş batılı ülkelerde evlilikler yarı yarıya boşanma tehlikesi altındadır. Boşanma evliliklerini iyi olarak değerlendirenler için kriz iken evliliklerini kötü olarak nitelendirenler için yeni düzeni kurma fırsatı olarak görülmektedir (Kalmijn & Monden, 2006: 1197). Evrensel olarak boşanma eyleminin yaygınlaşması ve boşanma oranlarının artmasının farklı sebepleri bulunmaktadır. Evlilik artık eskisine nazaran daha az zorunlu bir ekonomik ortaklık olarak kabul edilmektedir. İnsanların refah düzeylerindeki artış, evlilikle ilgili bir sorun olduğunda ayrı bir evde yaşamının eskisine oranla daha kolay olmasını sağlamıştır (Lyngstad, 2004: 133).

Üretim araçlarındaki değişikliklerin yol açtığı kentleşme ve yeni yaşam tarzları toplumsal hayatta giderek bireyselleşmeye, kadının özgürleşmesine neden olmuştur. Bu durum ailelerin geçmişte olduğu gibi kadınların ikinci plana atılmasını ortadan kaldırarak saygı ve sevginin karşılıklı yaşandığı bir yapıya dönüşmüştür. Bu temelde kurulan evliliklerde ise “karşılıklı bağlılık” ilişkisi ön plana çıkarak evliliğe yüklenen anlamlar değişmiştir. Evlilikten daha fazla dayanışma, dostluk, sevgi ve duygusal yakınlık beklenilmektedir. Evliliğin niteliği eşlerin beklentilerini karşılayamadığı noktada boşanmalar artmaktadır. Ayrıca çocukların varlığı da tek başına bir evliliği sürdürmek için yeterli olmadığı kabul edilmektedir (Karney & Bradbury, 1995: 121; Furstenberg, 1996: 38). Evliliklerin daha fazla boşanma ile sonuçlanması; evlilikten kaynaklanan derin bir doyumsuzluğun göstergesi olmaktan çok, evliliği ödüllendirici ve doyum sağlayıcı ilişki haline getirme kararlılığındaki artışın bir göstergesidir (Yörükoğlu, 2000: 104).

Gelişmiş endüstri toplumlarında evliliğin özellikle gençler arasında sorgulanmaya başlanması sonucunda yeni yaşam biçimleri ortaya çıkmıştır. Bir çiftin evli olmadan cinsel bir ilişki içinde birlikte yaşaması, batı ülkelerinin çoğunda evliliğe alternatif yaygın bir kültürdür (Sprecher et al., 1998: 31). Batı Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri’nde (USA) eşcinsel birliktelikler, izin verilen ülkelerde eşcinsel evlilikler ve evlenmeden yalnız yaşayan insan sayısında da artış yaşanmıştır. Resmi nikâh yaparak evlenmenin albenisini kaybetmesinin yanı sıra birlikte yaşamının da uzun süreli olmadığını düşünenler için yalnız yaşama alternatif bir hayat tarzı olarak görülmektedir (Amato, 1994: 78-79).

Kadın ve erkek arasındaki ilişkiler, insanlık tarihi boyunca toplumsal yapının temel unsurlarından biri olmuştur. Bu ilişkilerin en kurumsallaşmış hali olan evlilik, sadece bireyler arasındaki bir anlaşma değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kültürel bağlamda büyük bir öneme sahiptir. Evlilik, karşılıklı sevgi, bağlılık ve sadakatin yanı sıra toplumsal normlar tarafından da şekillendirilir. Ancak, modern toplumlarda bireylerin özgürlük ve bireysel tatmin arayışları, evlilik kurumunun karşı karşıya kaldığı zorlukları artırmıştır. Bu zorluklardan biri de aldatmadır. Evlilikte aldatma, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ciddi etkiler yaratan bir olgu olarak dikkat çeker. Araştırmalar, aldatmanın sadece evlilik içindeki duygusal ve cinsel tatminsizlikten değil, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve kültürel faktörlerden de kaynaklandığını göstermektedir (Glass & Wright, 1992).

Aldatma üzerine yapılan araştırmalar, bu davranışın temelinde karmaşık bir dizi nedenin yattığını ortaya koymaktadır. Bağlanma kuramına göre, aldatma bireylerin çocuklukta geliştirdikleri bağlanma stilleriyle ilişkilendirilebilir (Shackelford & Buss, 1997). Bunun yanı sıra, toplumsal cinsiyet rollerinin, kültürel beklentilerin ve bireysel ihtiyaçların da bu süreçte belirleyici olduğu görülmektedir (Treas & Giesen, 2000). Evlilik ve sadakat üzerine yapılan tartışmalar, cinsiyet farklılıklarına ve cinsiyetler arası beklentilere de odaklanmakta, bu durum aldatmanın çiftler üzerindeki etkilerini daha derinlemesine incelememizi sağlamaktadır.

Bu çalışma, kadın ve erkek ilişkilerinde sadakatin rolünü, aldatma olgusunun evlilik üzerindeki etkilerini ve bu durumun sosyokültürel bağlamda nasıl şekillendiği ele alınmıştır. Bu amaçla araştırmanın temel problemi “Evliliklerde kadın ve erkeğin eşlerini aldatma durumunun özü ve yapısı nedir?” şeklinde belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Bu araştırma nite araştırma desenlerinden fenomenolojik araştırma desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın amacı ve soruları, hangi araştırma yönteminin kullanılması gerektiğini belirleyen önemli etkenlerdir. Bu araştırmanın amacı ve araştırma sorusuna uygun betimleyici fenomenolojik araştırma metodu kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalarda katılımcıların birinci elden deneyimledikleri tecrübelerle yükledikleri anlamlar veya bilişsel yapıları açığa çıkarılmaya çalışılır (Creswell, 2015: 193; Lodico, Spaulding & Voegtler, 2006: 270; Titchen ve Hobson, 2005:123). Olgubilim araştırmaları varoluşçu, yorumlayıcı ve transandantal olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Bu araştırmada, Edmund Husserl’in temsil ettiği transandantal fenomenolojiyi araştırma metodu olarak geliştiren A. Giorgi’nin ‘betimleyici fenomenolojik araştırma’ deseni tercih edilmiştir (Giorgi, 2009). Betimleyici fenomenolojik araştırmalarda insanların deneyimlerine yükledikleri anlamlarda ortak olan temel bileşenler veya özler açığa çıkarılmaya çalışılır. Bu amaçla bu çalışmada evli kadın ve erkek çiftler arasında eşlerini aldatma deneyimi yaşamış çiftler ile görüşme yapılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu evli olup eşlerini aldatmış çiftler oluşturmaktadır. Araştırmaya 7 erkek-5 kadın katılımcı katılmıştır. Katılımcılara K1-K12 arası rumuzlar verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, kaç yıllık evli oldukları, hangi ilde yaşadıkları, evlilik biçimlerine yönelik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı Rumuzları	Cinsiyet	Yaş	Öğrenim Düzeyi	Meslek	Evlilik Yaşı	Evlilik Süresi	Yaşadıkları İl	Evlilik Türü
K1	Kadın	38	Lise	Sağlık Çalışanı	18-24	18	İstanbul	Mantık
K 2	Erkek	38	Lise	Kamu çalışanı	18-24	15	Hatay	Görücü usulü
K 3	Erkek	29	Lise	Galerici	18-24	6	Ankara	Aşk evliliği
K-4	Erkek	33	Üniversite	Özel Sektör	25-30	5	Ankara	Aşk evliliği
K 5	Erkek	35	Lise	Özel Sektör	25-30	8	Mersin	Görücü Usulü
K 6	Erkek	35	Lise	Özel Sektör	18-24	5	Mersin	Aşk Evliliği
K 7	Erkek	39	Lise	Özel Sektör	18-24	18	Ankara	Akraba Evliliği
K 8	Kadın	32	Üniversite	Özel Sektör	25-30	5	İstanbul	Aşk evliliği
K 9	Kadın	29	Üniversite	Polis	25-30	5	İstanbul	Mantık
K10	Erkek	33	Üniversite	Serbest meslek	18-24	10	Bursa	Mantık
K11	Kadın	48	Üniversite	Akademisyen	25-30	18	İstanbul	Mantık
K12	Kadın	36	Üniversite	Memur	18-24	15	Van	Mantık

Araştırmaya toplam 12 kişi katılmış olup bu kişilerin 5’i mantık; 2’si görücü usulü; 4’ü aşk, biri ise akraba evliliği yapmıştır. Katılımcıların 4’ü İstanbul; 3’ü Ankara; 2’si Mersin; biri Hatay ve Van illerinden çalışmaya katılmıştır. 12 kişinin 7’si 18-24; 5’i 25-30 yaşların da evlenmişlerdir. 6’sı üniversite, 6’sı lise mezunu olup 5’i özel sektör; biri serbest meslek, galerici, sağlık çalışanı, memur, akademisyen ve polistir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu (Chritensen, Johnson ve Turner, 2015; Robson, 2015) ile toplanmıştır. Her bir katılımcıya çalışmanın konusu ve

amacı ilişkin bilgi verilmiştir. Katılımcılar çalışmaya gönüllü katılım sağlamışlardır. Araştırma verileri google drive üzerinden form ile elde edilmiştir. Araştırma etiği çerçevesince katılımcıların korunması ve kimliklerinin gizlenmesi için her bir katılımcıya K1-K12 arasında değişen rumuzlar verilmiştir. Çalışmanın 12 kişi ile gerçekleştirilmesinin nedeni fenomenolojik çalışmaların 5-25 kişi arasında yürütülmesi ve katılımcı sayısı arttıkça fenomenlere ulaşılması zorlaşmasıdır. Bu nedenle çalışma için 12 kişi yeterli bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen bulgular, betimleyici fenomenolojik araştırma deseninin 4 aşamalı analiz süreci izlenerek çözümlenmiştir. İlk olarak her bir görüşme formu bütüncül bir bakış açısı edinebilmek için dikkatli bir şekilde okunmuştur. Analiz işlemi yapılırken şu süreçler izlenmiştir. Bunlar, (1) ‘parantezleme’ (araştırmacının üzerinde çalışılan fenomenle ilgili tüm bilgi, tutum, düşünce, değer ve ön yargılarını analiz süresince askıya alması), ‘fenomenolojik redüksiyon’ (görüşme metinlerinde yer alan deneyimle ilgili anlam birimleri veya temel özellikleri belirleme), ‘imgesel çeşitleme’ (anlam birimlerinden yola çıkarak fenomenin yapısal temalarını ortaya çıkarma) ve ‘anlam ve özlerin sentezlemesi’dir (Giorgi, 2009). Görüşme metinleri okunurken araştırmacıların eşlerini aldatmış olma deneyimlerine ilişkin bilgi, düşünce, ön yargı ve değerlerinin mümkün olduğunca verilerin analizini etkilememesine özen gösterilmiştir. Fenomenolojik redüksiyon sürecinde kişilerin eşlerini aldatmış olma deneyimlerini betimlemek için kullandıkları ifadeler, içerdikleri anlamlara ve bu anlamlar arasındaki nüanslara göre farklı birimlere bölünmüştür. İmgesel çeşitleme yapılırken kişilerin deneyimlerinde saklı olan anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu süreç sonucunda her bir katılımcının kullandığı ifadeler esas alınarak anlam üniteleri ve yapısal profil oluşturulmuştur. Analizin son aşamasında ise katılımcıların profillerinde ki anlam üniteleri arasındaki ortak noktalar ve yapısal temalar tespit edilerek eşlerini aldatmış olma fenomeninin değişmeyen özleri ve yapısı açığa çıkarılmıştır.

3. BULGULAR

Bu çalışmada kişilerin aldatma deneyimine ilişkin 8 fenomen belirlenmiştir. Bu fenomenler: cinsel ve ruhsal tatminsizlik, macera arayışı, ilgisizlik, sevgisizlik, tutku arayışı, bağlanma/sadakat duygusunun olmaması, zevk, farklı deneyimlerden hoşlanmadır.

1. Cinsel ve Ruhsal Tatminsizlik: Evlilik veya ilişkide, bireylerin cinsel ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması, aldatmanın başlıca nedenlerinden biridir. Cinsel anlamda uyumsuzluk veya ruhsal olarak derin bir bağın kurulamaması, bireyleri dışarıda tatmin aramaya itebilir.

2. Macera Arayışı: Bazı insanlar monotonluktan kaçarak heyecan ve macera arayışı içerisine girer. Bu tür bireyler, yeni ve farklı deneyimlerin peşinde koşarak aldatma yoluna başvurabilirler.

3. İlgisizlik: İlişkide zamanla ilgi ve yakınlığın azalması, partnerlerden birinin kendini ihmal edilmiş hissetmesine yol açabilir. Bu ilgisizlik duygusu, bireyi dışarıda bu açığı kapatmaya sevk edebilir.

4. Sevgisizlik: Eşler arasındaki sevginin azalması ya da tamamen yok olması, aldatmanın temel nedenlerinden biridir. Sevgi ihtiyacını başka bir ilişkide bulma arzusu, aldatmayı tetikleyebilir.

5. Tutku Arayışı: İlişkide fiziksel ya da duygusal olarak yaşanan tutkunun azalması, bazı bireylerde heyecan ve şehvet arayışını dışarıda bulma isteği uyandırır. Bu da aldatmanın nedenlerinden biri olabilir.

6. Bağlanma/Sadakat Duygusunun Olmaması: Bazı kişiler, bağlanma ve sadakat duygusu geliştirmekte zorlanır. Bu kişiler için tek eşli ilişkilerden ziyade çoklu ilişkiler veya özgürlük ön plandadır ve bu durum sadakatsiz davranışlara yol açabilir.

7. Zevk ve Farklı Deneyimlerden Hoşlanma: Bazı bireyler, hayatlarında sürekli yeni deneyimler yaşamayı tercih eder ve cinsel ya da duygusal anlamda farklı insanlarla birlikte olma arayışına girebilir. Bu kişisel eğilim, aldatmaya neden olabilir.

1. Cinsel ve Ruhsal Tatminsizlik

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu eşlerini aldatma nedenleri arasında cinsel ve ruhsal açıdan tatmin olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konuda bireysel görüşleri de şu şekildedir:

K1: “Evliliğimiz artık sıradanlaştı ve monoton bir hal almaya başladı. Eşimle zevkle birlikte olmak içimden gelmiyor.”

K2: “İlişkimizde fiziksel yakınlık neredeyse yok denecek kadar az, artık aramızdaki çekimi hissetmiyorum.”

K3: “Onunla duygusal bağımızın koptuğunu hissediyorum, artık derin bir yakınlık kuramıyoruz.”

K5: “Partnerimle cinsel anlamda uyum sağlayamıyoruz, bu da beni başka arayışlara itiyor.”

K8: “Kendimi bu ilişkide yalnız ve duygusal anlamda boşlukta hissediyorum.”

K9: “Ne kadar konuşsak da beni anlamadığını hissediyorum, içimde büyük bir boşluk var.”

K10: “Cinsellik bizim için rutin bir görev haline geldi, artık heyecan ve tutku hissetmiyorum.”

K11: “Aramızdaki bağ sadece yüzeysel, ruhsal olarak birbirimize yeterince ulaşamıyoruz.”

K12: “Birbirimize dokunmaktan kaçınıyor gibiyiz, bu durum beni uzaklaştırıyor.”

2. Macera arayışı

Katılımcıların eşlerini aldatmalarına sebep olarak gösterdikleri ikinci fenomen macera arayışı olmuştur. Bu fenomene ilişkin katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

K1: “Hayatımda heyecan eksik, ilişkimde artık macera arayışımı tatmin edemiyorum.”

K3: “Hep aynı rutine sıkışıp kaldık, biraz heyecan ve yenilik arıyorum.”

K4: “Dışarıda yaşadığım yasaklar ve gizlilik, bana kaybettiğim o macera duygusunu geri veriyor.”

K5: “İlişkideki durağanlık beni boğuyor, farklı bir şeyler deneme isteği içimde büyüyor.”

K6: “Her şey çok öngörülebilir hale geldi, biraz gizem ve keşif özlemi içindeyim.”

K10: “Monotonluktan kaçmak için gizlice başka bir maceraya atılma ihtiyacı hissediyorum.”

3. İlgisizlik

Katılımcıların eşlerini aldatma sebeplerinden biri de eşlerin onlara ilgisiz davranışlarını göstermişlerdir. Bu ilişkin duygu ve düşüncelerini de şu şekilde ifade etmişlerdir.

K1: “Artık benimle eskisi gibi ilgilenmiyor, çoğu zaman evde yokmuşum gibi hissediyorum.”

K2: “Ne düşündüğümü ya da nasıl hissettiğimi sormayı bıraktı, adeta birbirimizden koptuk.”

K3: “Günlerdir benimle düzgün bir sohbet bile etmedi, sanki hayatının bir parçası değilmişim gibi davranıyor.”

K7: “Duygusal olarak bana çok uzak, beni gerçekten dinlediğini ya da önemseydiğini hissetmiyorum.”

K11: “Kendimi ona hatırlatmak zorunda kalıyorum, bana ilgi göstermesi için çaba sarf etmek yorucu hale geldi.”

K12: “Eskiden küçük şeylerle bile mutlu ederdi ama şimdi bana karşı tamamen ilgisiz.”

4. Sevgisizlik

Katılımcıların sevgi konusunda eşlerinden beledikleri davranışı göremeyip sevgisiz bırakıldıkları için duygusal boşluk hissettikleri ve bu boşluğu doldurmak için farklı arayışlara yöneldiklerine ilişkin düşünceleri şu şekildedir:

K2: “Eşimden sevgi göremediğim için kendimi değersiz hissetmeye başladım ve başkasında bu sevgiyi aradım.”

K5: “Artık onun beni sevdiğine inanmıyorum, bu yüzden başka birinde aradığım şefkati buldum.”

K8: “İlişkimizde sevgi kalmadı, içimdeki boşluğu doldurmak için başkasına yöneldim.”

K9: “Ne kadar çabalasam da eşim bana karşı sevgi dolu değil, bu yüzden dışarıda aradığım ilgiyi bulmaya çalıştım.”

K11: “Eşimle aramızdaki duygusal bağ koptu, sevgi eksikliği beni başkasıyla yakınlaşmaya itti.”

K12: “Beni sevmediğini düşündüğümde, başka birinin bana gösterdiği ilgiye kapılmak kaçınılmaz oldu.”

5. Tutku Arayışı

Katılımcıları aldatma eylemine iten bir diğer neden de tutku arayışıdır. Bu konuda katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

K1: “İlişkimizdeki tutkuyu kaybettik, bu yüzden heyecanı ve arzuyu başka bir yerde aradım.”

K3: “Eskiden hissettiğim o yoğun tutkuyu artık hissetmiyorum, bu da beni başkasıyla yakınlaşmaya itti.”

K8: “Monotonluk beni boğuyor, aradığım tutkuyu yeniden hissetmek için başkasına yöneldim.”

K7: “İlişkimizdeki fiziksel çekim neredeyse yok oldu, tutku ve heyecan ihtiyacımı başka birinde buldum.”

K10: “Aramızdaki ateş sönmüş gibiydi, hayatıma yeniden tutku katmak için başka birine yöneldim.”

K11: “Eşimle aramızdaki tutkuyu kaybettiğimde, içimdeki boşluğu dolduracak bir heyecan arayışına girdim.”

6. Bağlanma/Sadakat Duygusunun Olmaması

Bazı katılımcılar eşlerini aldatma sebeplerinden biri olarak kendilerinde bağlanma-sadakat duygusunun bulunmayışını ifade etmişlerdir. Bu katılımcılar kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K1: “İlişkilerde sadakat benim için hiçbir zaman önemli olmadı, bağlılık hissini içimde taşıyorum.”

K4: “Bağlanma fikri beni korkutuyor, birine sadık kalmak zorunda olmak yerine özgürce hareket etmek istiyorum.”

K6: “Hiçbir zaman bir kişiye tamamen sadık olabileceğimi düşünmedim, sürekli yeni deneyimler arıyorum.”

K8: “Tek bir kişiye kendimi adamam gerektiğinde sıkılıyorum, bu yüzden sadakate bağlı kalmak bana zor geliyor.”

K9: “İlişkide uzun süreli bağlılık hissetmiyorum, bu yüzden başka insanlarla yakınlaşmak bana doğal geliyor.”

K10: “Bağlanmak bana göre değil, tek bir kişiye sadık kalmak bana özgürlüğümü kaybetmişim gibi hissettiriyor.”

7. Zevk ve Farklı Deneyimlerden Hoşlanma

Katılımcılar eşlerini aldatmalarına ilişkin diğer seçeneğine verdikleri yanıtlardan biri de zevk ve farklı kişilerle deneyim yaşamaktan hoşlanmadır. Bu bulguya ilişkin katılımcı yanıtları şu şekildedir:

K1: “Yeni insanlarla tanışmak ve farklı deneyimler yaşamak bana heyecan veriyor, bu yüzden sadakat bana uzak bir kavram.”

K4: “Hayatımda sürekli olarak değişiklik ve çeşitlilik arıyorum, tek bir kişiyle yetinmek bana tatmin edici gelmiyor.”

K6: “Aynı ilişki içinde kalmak yerine farklı zevkleri ve deneyimleri keşfetmek beni daha mutlu hissettiriyor.”

K7: “Farklı insanlarla yaşadığım deneyimler, hayatı daha keyifli ve ilginç hale getiriyor.”

K10: “Monotonluktan kaçmak ve her seferinde yeni zevkler aramak benim için vazgeçilmez, bu yüzden ilişkide sadık kalmak zor oluyor.”

3.1. Katılımcıların Eşlerini Aldatmasına İlişkin Diğer Bulgular

Katılımcıların eşlerini aldatmasına ilişkin ulaşılan diğer bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Aldatma Deneyimine İlişkin Diğer Görüşleri

Katılımcı Rumuzları	Eşinizle İlişkinizin Durumu	Evlendiğinize pişman mısınız?	Eşinizi hiç aldattınız mı?	Eşinizi kaç defa aldattınız?	Eşinizi aldattığımız kişilerin medeni hali	Eşinizi aldattığımızı pişman mısınız?	Aldatma yerine boşanmayı nedne düşünmediniz?
K1	Orta	Hayır	Evet	Sürekli	Zenci, lezbiyen, Evli-bekâr erkekler	Hayır	Mevcut durumu koruma
K 2	Kötü	Evet	Evet	Sürekli	Evli, dul, bekâr kadınlar	Hayır	Aile Baskısı
K 3	Çok Kötü	Evet	Evet	Sürekli	Evli, dul, bekâr kadınlar	Hayır	Boşandım
K-4	Orta	Hayır	Evet	Birden fazla 5-6 kez	Dul ve bekâr kadınlar	Hayır	Mevcut düzeni koruma
K 5	Orta	Hayır	Evet	Sürekli	Evli, dul, bekâr kadınlar	Hayır	Mevcut düzeni koruma
K 6	Orta	Hayır	Evet	Sürekli	Evli, dul, bekâr kadınlar	Hayır	Çocuk olması, mevcut düzeni koruma
K 7	Çok iyi	Hayır	Evet	Sürekli	Evli, dul, bekâr kadınlar	Hayır	Mevcut düzeni koruma, çocuk olması
K 8	Çok iyi	Hayır	Evet	Sürekli	Lezbiyen	Hayır	Mevcut düzeni koruma ve eşimi seviyorum
K 9	İyi	Hayır	Evet	Birden fazla	Bekâr erkekler	Hayır	Mevcut durumu koruma
K10	Orta	Evet	Evet	Sürekli	Evli, dul,	Hayır	Çocuk olması,

					bekâr kadınlar		mevcut durumu koruma
K11	Orta	Hayır	Evet	Ara sıra	Bekâr erkekler	Hayır	Mevcut durumu koruma
K12	İyi	Hayır	Evet	Ara sıra	Evli-Bekâr erkekler	Hayır	Mevcut durumu koruma

Katılımcıların 6'sı eşiyle ilişkilerinin durumunu orta; 2'si çok iyi; biri çok kötü, biri de kötü olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların 9 evlendiklerine pişman değilken 3'ü pişmandır. Pişmanım diyenlerin hepsi erkektir. Tüm katılımcılar eşlerini aldatmaktadır. 2 kişi ara sıra; 2 kişi birden fazla; 8 kişi de eşlerini sürekli aldattıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların 1'i eşini evil, dul ve bekâr erkeklerle; biri evil-bekâr erkeklerle; 2'si bekâr erkeklerle, 1'i lezbiyen bir kadınla aldatmaktadır. K9 aldattığı kişinin heteroseksüel olduğunu özellikle vurgulamıştır. 6'sı evil, dul ve bekâr kadınlar; 1'i dul ve bekâr kadınlar ile aldatmaktadır. Katılımcıların hepsi eşlerini aldattıkları için pişman olmadıklarını belirtmişlerdir. 5'i mevcut düzeni koruma; 1'i aile baskısı; 3'ü çocukların olması, mevcut düzeni koruma; 1'i mevcut düzeni koruma-eşini sevme gerekçesiyle evliliklerine devam etmekteyken. Yalnızca K3 anlaşmazlık nedeniyle boşanmıştır. Bu kişi aşk evliliği yapmış olmakla birlikte eşiyle arasının çok kötü olduğunu belirtmiştir. K1 ise eşini aldattığı kişilerden birinin özellikle zenci olduğunu vurgulamıştır. Eşinin aldatıldığını hiç düşünmediğini özellikle cinsellikte eşiyle birlikte olurken tatmin oluyormuş gibi rol yaptığını belirtmiştir. K7 akraba evliliği olup eşiyle ilişki durumuna çok iyi ve eşimi seviyorum demesine rağmen "her gün kuru fasulye ya da köfte ekmek yenir mi? Kadınlardan talep gelirken yok diyemem." demiştir. K7 kadın ayakkabı satıcısı olduğunu ve gün içinde çok fazla kadınla muhatap olduğunu, kadınların asıldığını söylemiştir. K8 ise biseksüel olup eşi bunu bilmemektedir. K12'i eşinin ast subay olduğunu sıklıkla nöbet veya göreve gittiğini yalnız kaldığını ifade etmiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Elde edilen bulgular, literatürde aldatma konusunda yapılan diğer çalışmalarla hem benzerlikler hem de farklılıklar göstermektedir. Cinsel ve ruhsal tatminsizlik, literatürde en sık belirtilen aldatma nedenlerinden biridir. Bu çalışmada da aldatmanın temel faktörlerinden biri olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle Atkins ve arkadaşları (2001) aldatmanın cinsel tatminsizlikle doğrudan bağlantılı olduğunu, ancak ruhsal tatminsizliğin de ilişkiyi olumsuz etkileyen önemli bir unsur olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, Buunk ve Dijkstra (2006) cinsel tatminsizliğin aldatmanın önemli bir tetikleyicisi olduğunu ve uzun süreli ilişkilerde bu tatminsizliğin zamanla arttığını belirtmiştir.

Bulgulardaki bir diğer dikkat çekici nokta, macera arayışı ve zevk/farklı deneyimlerden hoşlanma gibi bireysel dürtülerin aldatmada rol oynamasıdır. Bu durum, literatürde yer alan Zuckerman'ın (1994) macera arayışı ve risk alma teorisi ile de uyumludur. Zuckerman, bazı bireylerin sürekli olarak yeni ve heyecan verici deneyimler arama eğiliminde olduğunu ve bunun sadakatsizlikle sonuçlanabileceğini ileri sürer. Bu çalışmada da bireylerin çoğunluğu, rutin ve durağan ilişkilerden kaçmak için aldatmayı bir yol olarak görmektedir.

İlgisizlik ve sevgisizlik, evlilik içi memnuniyetsizliğin diğer önemli faktörleri olarak öne çıkmaktadır. Glass ve Wright (1992), evliliklerde duygusal uzaklığın ve ilgisizliğin, bireyleri duygusal olarak başka birine yönlendirdiğini savunmuştur. Bu çalışmada da benzer bir durum gözlemlenmiştir; özellikle erkek katılımcılar, eşlerinden yeterli duygusal ilgi göremediklerini ve bu nedenle aldatma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, çalışmada dikkat çeken bir bulgu, aldatmanın her zaman pişmanlıkla sonuçlanmadığıdır. Literatürde pişmanlık, çoğunlukla aldatma eyleminin kaçınılmaz bir sonucu olarak ele alınırken, bu çalışmada aldatmanın bazı bireyler için tatmin edici olduğu ve pişmanlık duymadıkları görülmüştür. Shackelford ve Buss (1997), bazı bireylerin aldatmadan dolayı pişmanlık hissetmediğini, çünkü bu eylemin onların özgüvenini ve benlik saygısını artırdığını ileri sürmüştür. Çalışmanın bulguları bu görüşle uyumludur.

Evlilik türleri açısından bakıldığında, akraba evliliği yapan katılımcının ilişkisini olumlu değerlendirmesi, kültürel faktörlerin evlilik dinamiklerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Literatürde de, akraba evliliklerinin bazı kültürlerde daha istikrarlı olabileceğine dair görüşler bulunmaktadır (Tuncay, 2012). Aşk evliliği yapan katılımcının olumsuz bir ilişki deneyimi yaşaması ise, romantik ilişkilerin zamanla idealize edilmesinin evlilikteki sorunları çözmede yetersiz kaldığını göstermektedir.

Bu çalışmada evli bireylerin aldatma eylemleriyle ilgili belirlenen 7 temel fenomen, cinsel ve ruhsal tatminsizlik, macera arayışı, ilgisizlik, sevgisizlik, tutku arayışı, bağlanma ve sadakat duygusunun olmaması, zevk ve farklı deneyimlerden hoşlanma gibi faktörler üzerinden ele alınmıştır. Katılımcıların çeşitli illerden (İstanbul, Ankara, Bursa, Mersin, Hatay ve Van) olması, bulguların bölgesel farklılıkları da içerebilecek geniş bir perspektife işaret etmektedir. Katılımcıların evlilik türleri görücü usulü, aşk, mantık ve akraba evliliği gibi çeşitli kategorilere ayrılmakla birlikte, ilişkilerini değerlendirme biçimlerinde önemli farklılıklar gözlemlenmiştir. Örneğin, aşk evliliği yapan bir erkek katılımcının ilişkisinin çok kötü olduğunu belirtmesi, romantik aşkın idealize edilmesinin her zaman sağlıklı ilişkilerle sonuçlanmayabileceğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık, akraba evliliği yapan erkek katılımcının ilişkisini çok iyi olarak tanımlaması, kültürel ve ailevi bağların evliliklerdeki işlevsel rolünü vurgulamaktadır.

Bu araştırma, aldatma olgusunun birçok faktöre dayandığını ve bireylerin aldatma davranışlarının tek bir neden üzerinden açıklanamayacağını göstermektedir. Cinsel ve ruhsal tatminsizlik, macera arayışı, ilgisizlik, sevgisizlik, tutku eksikliği gibi faktörler, aldatma için zemin hazırlayan temel unsurlar arasında yer almaktadır. Aldatma, evlilik türüne ve kişisel beklentilere göre de farklı şekillerde yaşanmakta ve algılanmaktadır. Çalışmada katılımcıların çoğunluğunun sürekli olarak aldatma eylemine devam ettiği ve pişmanlık duymadığı gözlemlenmiştir.

Evlilik öncesi ve evlilik süresince çiftlere duygusal ve cinsel eğitim verilmesi, ilişkilerde cinsel ve ruhsal tatminsizliğin önlenmesine yardımcı olabilir.

Aile danışmanlığı ve terapi hizmetlerinin yaygınlaştırılması, ilgisizlik, sevgisizlik ve tutku eksikliği gibi sorunların erken dönemde çözülmesine katkı sağlayabilir.

Kültürel ve sosyolojik faktörlerin evlilik dinamiklerine etkisi üzerine daha fazla araştırma yapılması, özellikle akraba evlilikleri gibi özel durumlardaki farklılıkları anlamamıza yardımcı olabilir.

Aldatma üzerine daha geniş ölçekli ve çeşitli gruplarda yapılacak araştırmalar, bu olgunun toplumsal ve bireysel düzeyde daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak, bu çalışma aldatma olgusunun çok boyutlu bir yapısı olduğunu ve bireysel, toplumsal, kültürel faktörlerin bu davranışta önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Her ne kadar aldatma toplumsal normlar çerçevesinde olumsuz bir davranış olarak değerlendirilse de, bazı bireyler için bu eylemin pişmanlık yaratmadığı ve hatta tatmin edici olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, aldatma konusuna yönelik yaklaşımlar bireylerin ve ilişkilerin dinamiklerini anlamaya yönelik olmalıdır.

KAYNAKÇA

Amato, P. R. (1994), "Life-span Adjustment Of Children To Their Parents Divorce", *Children and Divorce*, 4(1), ss.72-88.

Atkins, D. C., Baucom, D. H., & Jacobson, N. S. (2001), Understanding Infidelity: Correlates In A National Random Sample", *Journal of Family Psychology*, 15(4), ss: 735-749. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.4.735>.

Buunk, B. P., & Dijkstra, P. (2006), "Temptations And Threats: Extradynamic Relations And Jealousy", In P. Noller & J. A. Feeney (Eds.), *Close Relationships: Functions, Forms, And Processes*, Psychology Press., ss: 278-294.

- Creswell, J. W. (2015), “*Nitel Araştırma Yöntemleri*”, (M. Bütün & S. B. Demir, çev. ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Giorgi, A. (2009), “*The Descriptive Phenomenological Method In Psychology: A Modified Husserlian Approach*”, Pittsburgh: Duquesne University Press.
- Glass, S. P., & Wright, T. L. (1992), “Justifications For Extramarital Relationships: The Association Between Attitudes, Behaviors, And Gender”, *Journal of Sex Research*, 29(3), ss:361-387. <https://doi.org/10.1080/00224499209551653>
- Furstenberg, F. F. (1996), “The Future Of Marriage”, *American Demographics*, 18 (6), ss: 35- 40.
- Kalmijn, M. & Monden, C. (2006), “Are The Negative Effects Of Divorce On Well-Being Dependent On Marital Quality”, *Journal of Marriage and Family*, 68(1), ss:1197-1213.
- Karney, B. R. & Bradbury T. N. (1995), “The Longitudinal Course Of Marital Quality And Stability”, *Psychological Bulletin*, 3(4),ss: 118-125.
- Lyngstad, T. H. (2004), “The Impact Of Parents’ And Spouses Education On Divorce Rates In Norway”, *Demographic Research Article*, 10(5), ss: 121-142.
- Lodico, M. G., Spaulding, D. T., & Voegtle, K. H. (2006), “*Methods In Educational Research: From Theory To Practice*”, USA: Jossey-Bass.
- Robson, C. (2015), “*Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Gerçek Dünya Araştırması*”, Çev. Şakir Çınkır/Nihan Demirkasımoğlu. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Shackelford, T. K., & Buss, D. M. (1997), “Marital Satisfaction and Spousal Cost-Infliction”, *Personality and Individual Differences*, 22(1), ss: 123-134. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(96\)00195-2](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(96)00195-2).
- Shackelford, T. K., & Buss, D. M. (1997), “Anticipation Of Marital Dissolution As A Consequence Of Spousal Infidelity”, *Journal of Social and Personal Relationships*, 14(5), ss: 793-808. <https://doi.org/10.1177/0265407597146006>.
- Sprecher, S., Cate, R. & Levin, I. (1998), “Parental Divorce And Young Adults Beliefs About Love”, *Journal of Divorce & Remarriage*, 28(3-4), ss: 107–120.
- Tuncay, T. (2012), “Akraba Evlilikleri: Türkiye’nin Kültürel Bir Olgusu”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(1), ss: 57-70.
- Titchen, A. & Hobson, D. (2005), “*Phenomenology*”, (B. Somekh, C. Lewin (Edit.), Research Methods In The Social Sciences, ss: 121-130, UK: SAGE Publications.
- Treas, J., & Giesen, D. (2000), “Sexual Infidelity Among Married And Cohabiting Americans”, *Journal of Marriage and Family*, 62(1), ss: 48-60. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00048.x>.
- Yörükoğlu, A. (2000), “*Değişen Toplumda Aile Ve Çocuk*”, İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zuckerman, M. (1994), “*Behavioral Expressions And Biosocial Bases Of Sensation Seeking*”, USA: Cambridge University Press.